Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN RICHARD DE LA TOUR
της 2ας Ιουνίου 2022[1]

Υπόθεση C-66/21

O.T. E.
κατά
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[αίτηση του rechtbank Den Haag
(πρωτοδικείου Χάγης, Κάτω Χώρες)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Μεταναστευτική πολιτική – Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων – Οδηγία 2004/81/ΕΚ – Τίτλος παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων – Άρθρο 6 – Προθεσμία περίσκεψης – Dies a quo [ημερομηνία έναρξης] και dies ad quem [ημερομηνία λήξης] – Απαγόρευση εκτέλεσης μέτρων απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας – Έννοια των "μέτρων απομάκρυνσης" – Εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας το θύμα μπορεί να μεταφερθεί στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του διεθνούς προστασίας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 – Επιτρεπτό»

I. Εισαγωγή

1. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης η οποία παρέχεται σε θύμα εμπορίας ανθρώπων δυνάμει του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81/ΕΚ[2], μπορεί το κράτος μέλος να προβεί στη μεταφορά του εν λόγω προσώπου στο κράτος μέλος που θεωρεί υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του διεθνούς προστασίας, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013[3]; Ποιες είναι, επιπλέον, η dies a quo [ημερομηνία έναρξης] και η dies ad quem [ημερομηνία λήξης] της συγκεκριμένης προθεσμίας;

2. Αυτά είναι κατ' ουσίαν τα ζητήματα που εγείρει το rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης, Κάτω Χώρες) στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

[2] Οδηγία του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές (ΕΕ 2004, L 261, σ. 19).

[3] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31).

3. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να αποφανθεί, για πρώτη φορά, επί της σχέσης διασύνδεσης μεταξύ της διαδικασίας που προβλέπεται στην οδηγία 2004/81, σχετικά με τη χορήγηση τίτλου παραμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, θύμα εμπορίας ανθρώπων, και της διαδικασίας μεταφοράς του εν λόγω προσώπου στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του διεθνούς προστασίας, η οποία ρυθμίζεται από τον κανονισμό 604/2013[4]. Μολονότι η οδηγία 2004/81 απαιτεί από το κράτος μέλος να παρέχει στο θύμα εμπορίας ανθρώπων προθεσμία περίσκεψης κατά το πέρας της οποίας μπορεί να χορηγηθεί στο εν λόγω πρόσωπο τίτλος παραμονής ως αντάλλαγμα για τη συνεργασία του, ο κανονισμός 604/2013 ορίζει, αντιθέτως, ότι το κράτος μέλος προβαίνει, το συντομότερο δυνατό, στη μεταφορά του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται το αίτημα για την εξέταση της αίτησής του διεθνούς προστασίας.

4. Με τις παρούσες προτάσεις θα εκθέσω, κατά πρώτον, τους λόγους για τους οποίους θεωρώ ότι η έννοια των «μέτρων απομάκρυνσης», κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, περιλαμβάνει τα μέτρα μέσω των οποίων υπήκοος τρίτης χώρας, θύμα εμπορίας ανθρώπων, υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται, ως συνέπεια της εκτέλεσης απόφασης μεταφοράς εκδοθείσας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013. Ως εκ τούτου, θα εκθέσω ότι, απαγορεύοντας στο κράτος μέλος να λάβει μέτρο απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, το προμνησθέν άρθρο δεν επιτρέπει στο εν λόγω κράτος μέλος να προβεί, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης προθεσμίας, στη μεταφορά του υπηκόου τρίτης χώρας στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του διεθνούς προστασίας, κατ' εκτέλεση απόφασης εκδοθείσας βάσει του κανονισμού 604/2013.

5. Θα εκθέσω, εντούτοις, ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές εξακολουθούν να έχουν τη δυνατότητα έκδοσης, κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας, απόφασης μεταφοράς ή να λάβουν προπαρασκευαστικά μέτρα για την εκτέλεσή της, εφόσον τα εν λόγω μέτρα δεν αναιρούν την πρακτική αποτελεσματικότητα της προθεσμίας περίσκεψης.

6. Με τις παρούσες προτάσεις θα αποσαφηνίσω, κατά δεύτερον, τον τρόπο υπολογισμού της προθεσμίας περίσκεψης και, ειδικότερα, την ημερομηνία έναρξης και την ημερομηνία λήξης της.

II. Το νομικό πλαίσιο

Α. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Οδηγία 2004/81

7. Το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/81 ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο να καθορίσει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση τίτλων παραμονής περιορισμένης διάρκειας, ανάλογα με το διάστημα που απαιτείται για την περάτωση των σχετικών εθνικών διαδικασιών, στους υπηκόους τρίτων χωρών που συνεργάζονται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή της υποβοήθησης της λαθρομετανάστευσης.»

[4] Η οδηγία 2004/81 έχει επίσης εφαρμογή στην περίπτωση των υπηκόων τρίτων χωρών που υπήρξαν θύματα συνέργειας στην παράνομη μετανάστευση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου της 3, παράγραφος 2.

8. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι ή υπήρξαν θύματα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, ακόμη και στην περίπτωση που εισήλθαν παράνομα στην επικράτεια των κρατών μελών.»

9. Το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«Εφόσον οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κρίνουν ότι υπήκοος τρίτης χώρας ενδέχεται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, τον ενημερώνουν για τις δυνατότητες που διαθέτει σύμφωνα με την οδηγία.»

10. Το άρθρο 6 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προθεσμία περίσκεψης», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να χορηγείται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών προθεσμία περίσκεψης, που θα τους επιτρέπει να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων, ώστε να μπορούν να λάβουν ενημερωμένη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις αρμόδιες αρχές.

Η διάρκεια και ο χρόνος έναρξης της προθεσμίας που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο καθορίζονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

2. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης και εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 και δεν μπορεί να εκτελεσθεί εις βάρος τους κανένα μέτρο απομάκρυνσης.

3. Η προθεσμία περίσκεψης δεν δημιουργεί δικαίωμα παραμονής βάσει της παρούσας οδηγίας.

4. Το κράτος μέλος μπορεί οποτεδήποτε να θέσει τέλος στην προθεσμία περίσκεψης εφόσον οι αρμόδιες αρχές διαπιστώσουν ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο επανασυνέδεσε ενεργώς, εκουσίως και ιδία πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχεία β) και γ) ή για λόγους σχετικούς με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας.»

11. Το άρθρο 7 της οδηγίας 2004/81, το οποίο φέρει τον τίτλο «Περίθαλψη πριν από την έκδοση του τίτλου παραμονής», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να προσφέρονται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, συνθήκες διαβίωσης που να εξασφαλίζουν τη συντήρησή τους και την πρόσβαση σε έκτακτη ιατρική περίθαλψη. Φροντίζουν για τις ειδικές ανάγκες των πλέον ευάλωτων προσώπων, μεταξύ άλλων, εφόσον χρειάζεται και εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, προσφέροντάς τους ψυχολογική βοήθεια.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τις ανάγκες ασφάλειας και προστασίας των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών όταν εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

[…]»

12. Με το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής διευκρινίζονται τα εξής:

«1. Μετά την πάροδο της προθεσμίας περίσκεψης, ή νωρίτερα εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι ο σχετικός υπήκοος τρίτης χώρας πληροί ήδη το κριτήριο που αναφέρεται στο στοιχείο β) κατωτέρω, τα κράτη μέλη εξετάζουν:

α) κατά πόσον είναι σκόπιμο να παραταθεί η παραμονή του προσώπου αυτού στην επικράτειά τους, προς διευκόλυνση της έρευνας ή της δικαστικής διαδικασίας·

β) κατά πόσον το εν λόγω πρόσωπο έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας και

γ) κατά πόσον το πρόσωπο αυτό έχει διακόψει κάθε σχέση με τους εικαζόμενους δράστες πράξεων οι οποίες μπορούν να συμπεριληφθούν μεταξύ των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχεία β) και γ).

2. Για την έκδοση του τίτλου παραμονής και με την επιφύλαξη των λόγων που συνδέονται με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας, απαιτείται να πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

[…]»

2. Οι λοιπές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

13. Στο πλαίσιο των παρουσών προτάσεων, θα παραπέμψω στα άρθρα 21, 29, 31 και 32 του κανονισμού 604/2013.

14. Θα παραπέμψω επίσης στην οδηγία 2011/36/ΕΕ[5], στην οποία ορίζεται το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων και καθορίζονται τα μέτρα συνδρομής και προστασίας που πρέπει να παρέχονται στα θύματα εμπορίας ανθρώπων, καθώς και στην οδηγία 2012/29/ΕΕ[6].

Β. Το ολλανδικό δίκαιο

15. Το άρθρο 8, εισαγωγική φράση και στοιχείο k, του Vreemdelingenwet 2000 (νόμου του 2000 περί αλλοδαπών)[7], της 23ης Νοεμβρίου 2000, ορίζει τα εξής:

«Αλλοδαπός έχει δικαίωμα νόμιμης διαμονής στις Κάτω Χώρες μόνο στις κατωτέρω περιπτώσεις:

[…]

k. για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο Υπουργός του παρέχει τη δυνατότητα να υποβάλει μήνυση για παράβαση του άρθρου 273f [8] του Wetboek van Strafrecht [ποινικού κώδικα[9]]·».

5 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2011, L 101, σ. 1).

6 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2012, L 315, σ. 57).

7 Stb. 2000, αριθ. 495 (στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών).

8 Αφορά την εμπορία ανθρώπων.

9 Στο εξής: ποινικός κώδικας.

16. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου περί αλλοδαπών, οι υπήκοοι τρίτης χώρας τυγχάνουν, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, των μέτρων συνδρομής που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2004/81.

17. Στο άρθρο 30, παράγραφος 1, του νόμου περί αλλοδαπών διευκρινίζεται ότι αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής ορισμένης διάρκειας δεν εξετάζεται εάν, δυνάμει του κανονισμού 604/2013, έχει διαπιστωθεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου.

18. Οι λεπτομερείς όροι χορήγησης της προθεσμίας περίσκεψης καθορίζονται στη Vreemdelingencirculaire 2000 (εγκύκλιο του 2000 περί αλλοδαπών)[10], και ειδικότερα στην ενότητά της B8/3.1, όπου ορίζονται τα εξής:

«Ο διοικητής της Koninklijke Marechaussee (χωροφυλακής, Κάτω Χώρες, στο εξής: χωροφυλακή) έχει τις ίδιες εξουσίες με εκείνες του αρχηγού της εθνικής αστυνομίας εφόσον υπάρχουν ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων σε σχέση με αλλοδαπό.

[…]

Η Immigratie- en Naturalisatiedienst [υπηρεσία μετανάστευσης και πολιτογράφησης, Κάτω Χώρες[11]] διακρίνει τρεις περιπτώσεις δικαιώματος παραμονής όσον αφορά το δικαίωμα παραμονής θυμάτων και μαρτύρων ή καταγγελλόντων σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων:

1. την προθεσμία περίσκεψης για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων·

2. την άδεια παραμονής για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων· και

3. την άδεια παραμονής για τους μάρτυρες σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων ή τους καταγγέλλοντες εμπορία ανθρώπων·

1. Η προθεσμία περίσκεψης

Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, [εισαγωγική φράση και] στοιχείο k, του [νόμου περί αλλοδαπών], στα πιθανά θύματα εμπορίας ανθρώπων παρέχεται προθεσμία περίσκεψης μέγιστης διάρκειας τριών μηνών, εντός της οποίας πρέπει να αποφασίσουν αν επιθυμούν να υποβάλουν μήνυση για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ή να συνεργαστούν άλλως στην ποινική έρευνα ή ανάκριση που αφορά πρόσωπο ύποπτο για την τέλεση του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων ή τη δίκη του εν λόγω προσώπου όσον αφορά την ουσία των κατηγοριών που του απαγγέλθηκαν, ή αν παραιτούνται από το σχετικό δικαίωμα.

Η αστυνομία ή ο διοικητής της χωροφυλακής παρέχουν στο φερόμενο ως θύμα προθεσμία περίσκεψης εφόσον υπάρχει έστω και η παραμικρή ένδειξη ότι συντρέχει περίπτωση εμπορίας ανθρώπων ή/και κατόπιν παρέμβασης της Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (επιθεώρησης κοινωνικών υποθέσεων και εργασίας, Κάτω Χώρες) […]

Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, η IND αναστέλλει την αναχώρηση εκτός των Κάτω Χωρών του πιθανού θύματος εμπορίας ανθρώπων.

[10] Στο εξής: εγκύκλιος περί αλλοδαπών.

[11] Στο εξής: IND.

Η προθεσμία περίσκεψης παρέχεται μόνον άπαξ και δεν παρατείνεται.

Η προθεσμία περίσκεψης παρέχεται αποκλειστικώς και μόνον στους παρανόμως διαμένοντες στις Κάτω Χώρες αλλοδαπούς οι οποίοι:

– εμπλέκονται ή εμπλέκονταν σε κατάσταση η οποία προβλέπεται ως αδίκημα στο άρθρο 273f του ποινικού κώδικα·

– δεν έχουν εμπλακεί ακόμη στις Κάτω Χώρες σε κατάσταση η οποία προβλέπεται ως αδίκημα στο άρθρο 273f του ποινικού κώδικα, πλην όμως είναι ενδεχομένως θύματα εμπορίας ανθρώπων· ή

– δεν είχαν καμία πρόσβαση στις Κάτω Χώρες, πλην όμως είναι ενδεχομένως θύματα εμπορίας ανθρώπων, εξυπακουομένου ότι η χωροφυλακή, εν ανάγκη κατόπιν διαβούλευσης με την [εισαγγελική αρχή], παρέχει την προθεσμία περίσκεψης εφόσον υπάρχει έστω και η παραμικρή ένδειξη εμπορίας ανθρώπων.

[…]

Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, το πιθανό θύμα οφείλει να εμφανίζεται μία φορά τον μήνα στην περιφερειακή μονάδα της αστυνομίας ή της χωροφυλακής στην περιφέρεια δικαιοδοσίας της οποίας υπήχθη διοικητικώς.

Η προθεσμία περίσκεψης λήγει όταν:

– η αστυνομία ή η χωροφυλακή διαπιστώνουν ότι, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, το πιθανό θύμα αναχώρησε “προς άγνωστο προορισμό”·

– το πιθανό θύμα γνωστοποιεί, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, ότι παραιτείται από το δικαίωμα υποβολής μήνυσης ή συνεργασίας με άλλον τρόπο στην ποινική έρευνα ή ανάκριση που αφορά πρόσωπο ύποπτο για την τέλεση του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων ή τη δίκη του εν λόγω προσώπου όσον αφορά την ουσία των κατηγοριών που του απαγγέλθηκαν·

– το πιθανό θύμα υπέβαλε μήνυση για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων και υπέγραψε τα πρακτικά ή συνεργάστηκε στην ποινική έρευνα ή ανάκριση που αφορά πρόσωπο ύποπτο για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ή τη δίκη του εν λόγω προσώπου όσον αφορά την ουσία των κατηγοριών που του απαγγέλθηκαν· ή

– το πιθανό θύμα υποβάλλει αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής (για λόγο διαφορετικό από τον προβλεπόμενο στην παρούσα παράγραφο).

Άμα τη λήξει της προθεσμίας περίσκεψης, η IND αίρει την αναστολή αναχώρησης.»

III. Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

19. Ο προσφεύγων της κύριας δίκης, υπήκοος του Νίγηρα, υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες στις 26 Απριλίου 2019, ενώ είχε υποβάλει προηγουμένως τρεις αιτήσεις διεθνούς προστασίας στην Ιταλία και μία ακόμη αίτηση στο Βέλγιο.

20. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 604/2013, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υπέβαλε, στις 3 Ιουνίου 2019, στην Ιταλική Δημοκρατία αίτημα εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου, το οποίο έγινε δεκτό στις 13 Ιουνίου 2019.

21. Η προγενέστερη του αιτήματος ακρόαση πραγματοποιήθηκε στις 26 Απριλίου 2019, ο δε ενδιαφερόμενος, με έγγραφο της 30ής Ιουλίου 2019, δήλωσε ότι επιθυμούσε να υποβάλει μήνυση ενώπιον των αστυνομικών αρχών ισχυριζόμενος ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων στην Ιταλία και ότι αναγνώρισε έναν εκ των δραστών του εν λόγω αδικήματος σε κέντρο υποδοχής των Κάτω Χωρών. Σχετικά με το θέμα αυτό, έτυχε ακρόασης από την αστυνομία αλλοδαπών. Με απόφαση της 12ης Αυγούστου 2019, ο Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες) αρνήθηκε να εξετάσει την αίτηση του ενδιαφερομένου για την παροχή διεθνούς προστασίας, με την αιτιολογία ότι η Ιταλική Δημοκρατία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέτασή της, και διέταξε τη μεταφορά του στην Ιταλία.

22. Στις 3 Οκτωβρίου 2019 ο προσφεύγων της κύριας δίκης υπέβαλε μήνυση ενώπιον των ολλανδικών αρχών ισχυριζόμενος ότι υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων.

23. Κατόπιν εξέτασης, η ολλανδική εισαγγελική αρχή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στις Κάτω Χώρες, δεν υπήρχε ούτε η παραμικρή ένδειξη προς στήριξη της μήνυσης του ενδιαφερομένου και ότι, επομένως, η συνεργασία του σε ποινική έρευνα στις Κάτω Χώρες δεν ήταν αναγκαία. Επομένως, η μήνυσή του ετέθη στο αρχείο χωρίς να δοθεί συνέχεια.

24. Ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου προσφυγή κατά της απόφασης της 12ης Αυγούστου 2019. Υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η εν λόγω απόφαση είναι παράνομη καθόσον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81, έπρεπε να του παρασχεθεί προθεσμία περίσκεψης.

25. Κατά το αιτούν δικαστήριο, τα ζητήματα που εγείρονται είναι αν, οποτεδήποτε από τις 30 Ιουλίου 2019, έπρεπε να παρασχεθεί στον προσφεύγοντα η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 της προμνησθείσας οδηγίας προθεσμία περίσκεψης και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, αν ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας μπορούσε, μολονότι δεν είχε παρασχεθεί η εν λόγω προθεσμία περίσκεψης, να λάβει μέτρα προπαρασκευής της απομάκρυνσης του προσφεύγοντος εκτός της ολλανδικής επικράτειας και αν –κατ' επέκταση– η απόφαση της 12ης Αυγούστου 2019 συνιστά μέτρο απομάκρυνσης. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστούν οι συνέπειες που πρέπει να συναχθούν από το ότι, πέραν των στοιχείων που μνημονεύονται στην εγκύκλιο περί αλλοδαπών, το ολλανδικό δίκαιο δεν καθορίζει ούτε τη διάρκεια ούτε την αφετηρία της προθεσμίας περίσκεψης και ότι, επομένως, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της επίμαχης οδηγίας δεν μεταφέρθηκε στην ολλανδική έννομη τάξη.

26. Υπό τις συνθήκες αυτές, το rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1α) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 την έννοια ότι η προθεσμία περίσκεψης αρχίζει αυτοδικαίως από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας δηλώνει (γνωστοποιεί) την εμπορία ανθρώπων στις αρχές των Κάτω Χωρών, δεδομένου ότι οι Κάτω Χώρες παρέλειψαν να καθορίσουν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο το χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται η εν λόγω διάταξη;

1β) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 την έννοια ότι η προθεσμία περίσκεψης λήγει αυτοδικαίως με την υποβολή μηνύσεως για εμπορία ανθρώπων ή άπαξ ο παθών υπήκοος τρίτης χώρας εκφράσει την πρόθεσή του να μην υποβάλει μήνυση, δεδομένου ότι οι Κάτω Χώρες παρέλειψαν να καθορίσουν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται η εν λόγω διάταξη;

2) Περιλαμβάνονται, επίσης, στην έννοια των μέτρων απομάκρυνσης κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 μέτρα που διατάσσονται για την απομάκρυνση υπηκόου τρίτης χώρας από ένα κράτος μέλος προς άλλο κράτος μέλος;

3α) Αντίκειται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 στη λήψη απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας;

3β) Αντίκειται το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 στην εκτέλεση ήδη ληφθείσας απόφασης μεταφοράς ή στην προετοιμασία εκτέλεσής της κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης την οποία εγγυάται το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας;»

27. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η Τσεχική, η Γερμανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

28. Επιπλέον, το Δικαστήριο έθεσε στους διαδίκους ερωτήσεις προς γραπτή απάντηση όσον αφορά, ειδικότερα, το μέτρο καθώς και την έννοια υπό την οποία πρέπει να ερμηνευθούν, προκειμένου να δοθεί απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα, τόσο οι διατάξεις της οδηγίας 2011/36 περί πρόληψης της εμπορίας ανθρώπων και της προστασίας των θυμάτων της όσο και οι κανόνες της οδηγίας 2012/29 σχετικά με τα δικαιώματα θυμάτων της εγκληματικότητας.

IV. Ανάλυση

A. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

29. Προτού εξετάσω τα προδικαστικά ερωτήματα, επιθυμώ να διατυπώσω δύο παρατηρήσεις.

30. Η πρώτη παρατήρηση αφορά τη σειρά με την οποία προτείνω να εξεταστούν τα εν λόγω ερωτήματα.

31. Συγκεκριμένα, θα αρχίσω την ανάλυσή μου εξετάζοντας το ζήτημα αρχής που τίθεται με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, ήτοι την ερμηνεία της έννοιας του «μέτρου απομάκρυνσης», την οποία χρησιμοποιεί ο νομοθέτης της Ένωσης στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η εν λόγω έννοια καταλαμβάνει μέτρο με το οποίο το κράτος μέλος μεταφέρει υπήκοο τρίτης χώρας σε άλλο κράτος μέλος, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013.

32. Για λόγους συνέπειας, θα εξετάσω εν συνεχεία το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο αφορά το ζήτημα αν το κράτος μέλος μπορεί, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, να κινήσει διαδικασία μεταφοράς του υπηκόου τρίτης χώρας, θύματος εμπορίας ανθρώπων. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, αφενός, αν επιτρέπεται η έκδοση απόφασης μεταφοράς

(πρώτο σκέλος) και, αφετέρου, αν επιτρέπεται η εκτέλεση ή η προετοιμασία της εκτέλεσης της απόφασης μεταφοράς η οποία εκδόθηκε πριν από την έναρξη της προθεσμίας περίσκεψης (δεύτερο σκέλος).

33. Τέλος, θα ολοκληρώσω την ανάλυσή μου εξετάζοντας το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο αφορά τον υπολογισμό της διάρκειας της προθεσμίας περίσκεψης. Συγκεκριμένα, ελλείψει μέτρου μεταφοράς στην εθνική έννομη τάξη, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να καθορίσει την ημερομηνία έναρξης και την ημερομηνία λήξης της εν λόγω προθεσμίας.

34. Η δεύτερη παρατήρηση αφορά τους κανόνες με γνώμονα τους οποίους πρόκειται να εξετάσω το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, που αφορούν το εύρος της απαγόρευσης εκτέλεσης κάθε μέτρου απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης.

35. Συγκεκριμένα, με τις παρατηρήσεις τους, η Γερμανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση πρότειναν να απαντηθούν τα εν λόγω ερωτήματα αναλύοντας το γράμμα, την οικονομία και τον σκοπό του κανονισμού 604/2013. Η προσέγγιση αυτή υποδηλώνει την έντονη τάση των ως άνω μετεχόντων στη διαδικασία και της Επιτροπής να δίνουν έμφαση στην αποτελεσματικότητα των διαδικασιών μεταφοράς που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό. Εντούτοις, παρά τη χρησιμότητα της ως άνω προσέγγισης, θεωρώ ότι το εύρος της απαγόρευσης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 πρέπει να εξεταστεί πρωτίστως με γνώμονα το γράμμα της εν λόγω διάταξης, την οικονομία και τον σκοπό της, στο πλαίσιο του μηχανισμού καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων εντός του οποίου εντάσσεται η εν λόγω οδηγία.

36. Συγκεκριμένα, μολονότι τόσο η οδηγία 2004/81 όσο και ο κανονισμός 604/2013 συμβάλλουν στην υλοποίηση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εμπίπτουν, εντούτοις, σε ειδικά και διακριτά καθεστώτα, επιδιώκουν δε διαφορετικούς σκοπούς.

37. Η οδηγία 2004/81 αποτελεί μέσο καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, το οποίο τυγχάνει εφαρμογής ανεξαρτήτως του καθεστώτος στο οποίο υπάγεται το θύμα. Η εν λόγω οδηγία αφορά τους όρους διαμονής των υπηκόων τρίτης χώρας, θυμάτων εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στην παράνομη μετανάστευση στο έδαφος των κρατών μελών, και προβλέπει, ειδικότερα, την έκδοση τίτλου παραμονής σε εκείνους οι οποίοι, κατά τη λήξη προθεσμίας περίσκεψης, αποφασίζουν να συνεργαστούν στην ποινική έρευνα και/ή την ένδικη διαδικασία. Επομένως, η εν λόγω οδηγία πρέπει να συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης των κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης μετανάστευσης, προστατεύοντας συγχρόνως τα θύματα των εν λόγω αδικημάτων.

38. Αντιθέτως, ο κανονισμός 604/2013 εντάσσεται στο πλαίσιο της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών. Εμπίπτει στο κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου και στηρίζεται σε διαδικασία εξέτασης αμιγώς διοικητικού χαρακτήρα, της οποίας αντικείμενο είναι ο προσδιορισμός, βάσει κριτηρίων που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό, του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας και στο οποίο θα μεταφερθεί τελικώς ο αιτών και θα λάβει, ενδεχομένως, τίτλο διαμονής ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας.

39. Κατάσταση όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση εγείρει το ζήτημα της σχέσης διασύνδεσης μεταξύ των δύο ως άνω διαδικασιών. Συγκεκριμένα, η παράλληλη εφαρμογή τους ενέχει μια αντίφαση: ενώ η οδηγία 2004/81 τείνει στη χορήγηση τίτλου παραμονής στον υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της, στο κράτος μέλος όπου χαρακτηρίσθηκε ως θύμα εμπορίας ανθρώπων και όπου υπέβαλε μήνυση, ο

κανονισμός 604/2013 ρυθμίζει, αντιθέτως, εντός αυστηρών προθεσμιών, τη μεταφορά του εν λόγω προσώπου σε άλλο κράτος μέλος, εάν το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του παροχής διεθνούς προστασίας.

40. Η σχέση διασύνδεσης μεταξύ των προεκτεθεισών διαδικασιών επιβάλλει τη διαμόρφωση ισορροπημένης προσέγγισης, λαμβάνοντας, βεβαίως, υπόψη την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του Δουβλίνου, αλλά πρωτίστως, κατά τη γνώμη μου, την ευάλωτη θέση του ενδιαφερομένου, λόγω τόσο της ιδιότητάς του ως θύματος που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/81 όσο και της ιδιότητάς του ως αιτούντος διεθνή προστασία.

Β. Το εύρος της απαγόρευσης εκτέλεσης κάθε μέτρου απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81 προθεσμίας περίσκεψης

1. Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος, το οποίο αφορά την ερμηνεία της έννοιας του «μέτρου απομάκρυνσης» που μνημονεύεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81

41. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης», κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, καταλαμβάνει μέτρο με το οποίο κράτος μέλος μεταφέρει τον υπήκοο τρίτης χώρας, θύμα εμπορίας ανθρώπων, σε άλλο κράτος μέλος, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 26 του κανονισμού 604/2013.

42. Με άλλα λόγια, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η ως άνω έννοια καταλαμβάνει το σύνολο των μέτρων με τα οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος κράτους μέλους, όπως μέτρο μεταφοράς σε άλλο κράτος μέλος, ή αν, αντιθέτως, η έννοια της «απομάκρυνσης» καταλαμβάνει μόνο τα μέτρα με τα οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης, με αποτέλεσμα να μην εμπίπτει στον χαρακτηρισμό αυτό απόφαση μεταφοράς η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013.

43. Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 ορίζει ότι «[κ]ατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης και εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 και δεν μπορεί να εκτελεσθεί εις βάρος τους κανένα μέτρο απομάκρυνσης».

44. Το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας δεν παρέχει καμία ένδειξη όσον αφορά τη γεωγραφική εμβέλεια της έννοιας της «απομάκρυνσης». Εξάλλου, ούτε ο νομοθέτης της Ένωσης ορίζει την έννοια στο πλαίσιο της ίδιας οδηγίας. Διευκρινίζει απλώς, στο άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας, ότι ως «μέτρο εκτέλεσης απόφασης απομάκρυνσης» νοείται «κάθε μέτρο που λαμβάνεται από κράτος μέλος με σκοπό την εκτέλεση απόφασης των αρμόδιων αρχών που διατάσσει την απομάκρυνση υπηκόου τρίτης χώρας».

45. Επιπλέον, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 δεν περιλαμβάνει παραπομπή στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών. Επομένως, η έννοια της «απομάκρυνσης» κατά το εν λόγω άρθρο πρέπει να θεωρηθεί αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης. Στο μέτρο που η εν λόγω

έννοια ορίζεται στο άρθρο 3, σημείο 5, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ [12], η οποία εμπίπτει, όπως και η οδηγία 2004/81, στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής της Ένωσης, προτείνω στο Δικαστήριο να λάβει υπόψη τον εν λόγω ορισμό.

46. Στο άρθρο 3, σημείο 5, της οδηγίας 2008/115, η έννοια της «απομάκρυνσης» ορίζεται ως «εκτέλεση της υποχρέωσης επιστροφής, και συγκεκριμένα [ως] *φυσική μεταφορά εκτός του κράτους μέλους*». Εξάλλου, κατά τον ορισμό της επιστροφής στο άρθρο 3, σημείο 3, της εν λόγω οδηγίας, η έννοια αφορά τη διαδικασία «επανόδου» υπηκόου τρίτης χώρας στη χώρα καταγωγής του ή σε χώρα διέλευσης ή σε άλλη τρίτη χώρα. Λαμβανομένων υπόψη των ως άνω ορισμών, ακόμη και αν εκδίδονται στο πλαίσιο ενιαίας διαδικασίας ή πράξης, η απόφαση απομάκρυνσης και η απόφαση επιστροφής έχουν διαφορετικό περιεχόμενο. Απομάκρυνση είναι το μέτρο βάσει του οποίου ο υπήκοος τρίτης χώρας υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται, ενώ, στο πλαίσιο της οδηγίας 2008/115, επιστροφή είναι η διαδικασία διά της οποίας ο εν λόγω υπήκοος πρέπει να μεταβεί σε τρίτη χώρα ή σε χώρα διέλευσης ή να επανέλθει στη χώρα καταγωγής του, ήτοι εκτός της Ένωσης. Επομένως, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/115, τα κράτη μέλη μπορούν να διατάσσουν την απομάκρυνση του ενδιαφερομένου με διοικητική ή δικαστική πράξη, διακριτή από την απόφαση επιστροφής, πριν από ή μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης, καθεμία δε από τις πράξεις αυτές πρέπει να πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12 της ίδιας οδηγίας και μπορεί να προσβληθεί με ένδικη προσφυγή [13].

47. Συγκεκριμένα, με την απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2020, CPAS de Seraing [14], το Δικαστήριο διέκρινε το μέτρο απομάκρυνσης από την απόφαση επιστροφής ως εξής: «από το άρθρο 3, σημεία 3 έως 5, της οδηγίας 2008/115 προκύπτει ότι, εξ ορισμού, η απόφαση επιστροφής επιβάλλει ή ανακοινώνει την υποχρέωση του υπηκόου τρίτης χώρας τον οποίο αφορά να επιστρέψει σε τρίτη χώρα, *ενώ* ως "απομάκρυνση" νοείται η φυσική μεταφορά του υπηκόου τρίτης χώρας εκτός του οικείου κράτους μέλους» [15]. Κατά το Δικαστήριο, η απόφαση με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση «έχει, αφ' εαυτής, ως αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται να έχει ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας τη δυνατότητα να παραμείνει προσωρινά *στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους*» [16].

48. Από το γράμμα των ως άνω διατάξεων και από την προμνημονευθείσα νομολογία προκύπτει ότι μέτρο χαρακτηρίζεται ως «μέτρο απομάκρυνσης» εφόσον έχει ως αποτέλεσμα να υποχρεώνει τον υπήκοο τρίτης χώρας να εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται. Στο μέτρο που η απόφαση μεταφοράς η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013 προβλέπει την υποχρέωση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας να μεταβεί στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτησή του διεθνούς προστασίας (κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα), η εκτέλεση της εν λόγω απόφασης συνεπάγεται, αυτή καθεαυτήν, την απομάκρυνση του εν λόγω υπηκόου από το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υπέβαλε την αίτηση διεθνούς προστασίας (κράτος μέλος όπου υπέβαλε το αίτημα).

[12] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98).

[13] Άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115.

[14] C-402/19 (EU:C:2020:759).

[15] Σκέψη 44 της εν λόγω απόφασης (η υπογράμμιση δική μου).

[16] Σκέψη 45 της ίδιας απόφασης (η υπογράμμιση δική μου).

49. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης», κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, καταλαμβάνει τα μέτρα βάσει των οποίων υπήκοος τρίτης χώρας, θύμα εμπορίας ανθρώπων, υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται, ως συνέπεια της εκτέλεσης απόφασης μεταφοράς εκδοθείσας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013.

2. Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος, το οποίο αφορά τους όρους εφαρμογής διαδικασίας μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης

50. Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στο ενδεχόμενο, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, αφενός, έκδοσης απόφασης μεταφοράς (πρώτο σκέλος) και, αφετέρου, εκτέλεσης ή προετοιμασίας της εκτέλεσης απόφασης μεταφοράς εκδοθείσας πριν από την έναρξη της προθεσμίας περίσκεψης (δεύτερο σκέλος).

51. Υπενθυμίζεται ότι, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, ο νομοθέτης της Ένωσης απαγορεύει στο κράτος μέλος να «εκτελέσει» μέτρο απομάκρυνσης του υπηκόου τρίτης χώρας, θύματος εμπορίας ανθρώπων, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που του παρέχεται βάσει της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου.

52. Λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81, θα διακρίνω, στη συνέχεια της συλλογιστικής μου, δύο περιπτώσεις.

53. Η πρώτη περίπτωση είναι αυτή που απαγορεύεται ρητώς από τον νομοθέτη της Ένωσης, ήτοι η *εκτέλεση* μέτρου απομάκρυνσης.

54. Η δεύτερη περίπτωση είναι αυτή κατά την οποία, ελλείψει αντίθετης πρόβλεψης στο γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81, το κράτος μέλος μπορεί να εκδώσει, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, απόφαση μεταφοράς του θύματος εμπορίας ανθρώπων ή να λάβει τα προπαρασκευαστικά μέτρα για την εκτέλεση της εν λόγω μεταφοράς, χωρίς εντούτοις να προβεί σε καθεαυτό μεταφορά του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας.

α) Η απαγόρευση εκτέλεσης απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης

55. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, φρονώ ότι η απαγόρευση εκτέλεσης μέτρου απομάκρυνσης συνεπάγεται απαγόρευση εκτέλεσης απόφασης περί μεταφοράς του θύματος εμπορίας ανθρώπων κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που του παρασχέθηκε.

56. Όπως θα εκθέσω εν συνεχεία, η ερμηνεία αυτή επιβάλλεται λαμβανομένων υπόψη της πρακτικής αποτελεσματικότητας της διαδικασίας έκδοσης του τίτλου παραμονής που προβλέπεται στην οδηγία 2004/81 και των σκοπών που επιδιώκει ο νομοθέτης της Ένωσης.

57. Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/81, σκοπός αυτής είναι να καθορίσει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση τίτλου παραμονής περιορισμένης χρονικής ισχύος στους υπηκόους τρίτων χωρών που συνεργάζονται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων συμμετέχοντας στην ποινική

έρευνα ή την ένδικη διαδικασία [17].

58. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, οι διατάξεις της έχουν εφαρμογή «στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι ή υπήρξαν θύματα αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων».

59. Κατά τον ορισμό του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i, της οδηγίας 2012/29, ως «θύμα» νοείται «φυσικό πρόσωπο το οποίο υπέστη ζημία, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχικής ή συναισθηματικής βλάβης ή της οικονομικής ζημίας, που προκλήθηκε απευθείας από αξιόποινη πράξη». Η ιδιότητα του θύματος αξιόποινης πράξης είναι ανεξάρτητη της νομιμότητας της διαμονής ή του καθεστώτος διαμονής του ενδιαφερομένου εντός του οικείου κράτους μέλους [18].

60. Επιπλέον, ο νομοθέτης της Ένωσης ορίζει το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων στο άρθρο 2 της οδηγίας 2011/36 [19], στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/81 [20].

61. Από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/81, όπως καθορίζεται στο άρθρο της 3, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με τις οδηγίες 2011/36 και 2012/29, προκύπτει ότι η διαδικασία έκδοσης του τίτλου παραμονής, στην οποία εντάσσεται η προθεσμία περίσκεψης, πρέπει να κινείται μόνο στο μέτρο που οι αρμόδιες εθνικές αρχές κρίνουν ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να χαρακτηριστεί ως «θύμα εμπορίας ανθρώπων».

62. Τα διάφορα στάδια της διαδικασίας έκδοσης του τίτλου παραμονής έχουν σχεδιαστεί με γνώμονα το ιδιαίτερο καθεστώς θύματος του υπηκόου τρίτης χώρας, αλλά και τη σοβαρότητα της επίμαχης αξιόποινης πράξης. Καθένα από τα εν λόγω στάδια απαιτεί την παραμονή του θύματος εντός του οικείου κράτους μέλους κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που του παρασχέθηκε και, επομένως, την αναστολή εκτέλεσης κάθε μέτρου μεταφοράς το οποίο ελήφθη σε σχέση με το εν λόγω πρόσωπο.

1) Η υποχρέωση ενημέρωσης που υπέχει το κράτος μέλος

63. Τα διάφορα στάδια της διαδικασίας έκδοσης του τίτλου παραμονής καθορίζονται στο κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας 2004/81.

[17] Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 8 και 9 της οδηγίας 2004/81 και αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2011/36.

[18] Εν αντιθέσει προς την άποψη που διατύπωσε η Ολλανδική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις της, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 τυγχάνει εφαρμογής και στην περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων και διαμένουν νομίμως εντός του οικείου κράτους μέλους, όπως είναι οι αιτούντες διεθνή προστασία. Βλ. άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, από το γράμμα του οποίου προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εκτείνεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που εισήλθαν ή διαμένουν νομίμως στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους. Βλ., επίσης, άρθρο 1, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2012/29 κατά το οποίο «[τ]α δικαιώματα που θεσπίζονται στην [εν λόγω] οδηγία ισχύουν για όλα τα θύματα χωρίς διακρίσεις, ασχέτως του καθεστώτος διαμονής τους»· αιτιολογική σκέψη 9 της εν λόγω οδηγίας κατά την οποία «[τ]α θύματα της εγκληματικότητας θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ευαισθησία και επαγγελματισμό και χωρίς κανενός είδους διακρίσεις λόγω […] καθεστώτος διαμονής»· αιτιολογική σκέψη 10 της ίδιας οδηγίας κατά την οποία «[τ]α κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα που θεσπίζονται στην [οδηγία 2012/29] δεν εξαρτώνται από το καθεστώς διαμονής των θυμάτων στο έδαφός τους ή από την ιθαγένεια ή την εθνικότητά τους», καθώς και αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2011/36.

[19] Πρόκειται για τις ακόλουθες εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις: η πρόσληψη, μεταφορά, διακίνηση, στέγαση ή υποδοχή προσώπων, συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των προσώπων αυτών, με την απειλή της χρήσης ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με πληρωμή ή αποδοχή χρημάτων ή άλλων απολαβών για την εξασφάλιση της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου, με σκοπό εκμετάλλευσης. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, τη δουλεία ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλεία, την οικιακή δουλεία, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων.

[20] Ο νομοθέτης της Ένωσης παραπέμπει στα άρθρα 1 έως 3 της απόφασης-πλαισίου 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (ΕΕ 2002, L 203, σ. 1), την οποία αντικατέστησε η οδηγία 2011/36.

64. Η εν λόγω διαδικασία αρχίζει με την προηγούμενη ενημέρωση του πιθανού θύματος εμπορίας ανθρώπων, βάσει του άρθρου 5 της ίδιας οδηγίας [21].

65. Κατά το ως άνω άρθρο, οι αρμόδιες εθνικές αρχές υπέχουν υποχρέωση ενημέρωσης από τη στιγμή που «*κρίνουν* ότι υπήκοος τρίτης χώρας *ενδέχεται* να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της [εν λόγω] οδηγίας». Με άλλα λόγια, οι εν λόγω αρχές υπέχουν την υποχρέωση ενημέρωσης μόλις διαπιστώσουν ότι υφίστανται βάσιμοι λόγοι για να πιστεύουν ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι ή υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων και, επομένως, πριν από οποιονδήποτε ποινικό χαρακτηρισμό [22].

66. Βάσει του προμνημονευθέντος άρθρου, οι αρχές οφείλουν να ενημερώνουν τον ενδιαφερόμενο για «τις δυνατότητες που διαθέτει σύμφωνα με την [εν λόγω] οδηγία». Με άλλα λόγια, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να ενημερώνεται για τη δυνατότητα να τύχει όχι μόνον προθεσμίας περίσκεψης και αποκατάστασης, αλλά και των μέτρων συνδρομής και στήριξης που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2004/81 και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τίτλου παραμονής εντός του κράτους μέλους, με αντάλλαγμα τη συνεργασία του, κατά το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας [23]. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 9 της ίδιας οδηγίας, ο τίτλος παραμονής πρέπει να παρέχει «κατάλληλο κίνητρο συνεργασίας [των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων] με τις αρμόδιες αρχές».

67. Η εν λόγω υποχρέωση ενημέρωσης θα καθίστατο κενή περιεχομένου εάν το οικείο κράτος μέλος επρόκειτο να προβεί τελικώς στη μεταφορά του θύματος κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που του παρασχέθηκε, μολονότι δεσμεύθηκε να του παράσχει όχι μόνο την εν λόγω προθεσμία, αλλά και τα μέτρα συνδρομής και βοήθειας που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2004/81 και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τίτλο παραμονής, εάν το θύμα δεχόταν να υποβάλει μήνυση ή να καταθέσει ως μάρτυρας κατά των δραστών του αδικήματος. Τέτοια πρακτική δεν θα ήταν συμβατή με τις απαιτήσεις τις οποίες θέτει ο νομοθέτης της Ένωσης στο άρθρο 1, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2012/29 και κατά τις οποίες οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να επιδεικνύουν σεβασμό, ευαισθησία και επαγγελματισμό έναντι των θυμάτων της εγκληματικότητας [24].

2) Η προθεσμία περίσκεψης

68. Η προθεσμία περίσκεψης παρέχεται υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 2004/81. Μολονότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν καθορίζει ούτε τη διάρκεια ούτε το χρονικό σημείο έναρξης της εν λόγω προθεσμίας, καταλείποντας στα επιμέρους κράτη μέλη τη μέριμνα να καθορίσουν τις λεπτομέρειες αυτές, προβλέπει πάντως ρητώς τον σκοπό της προθεσμίας περίσκεψης. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 1 του ως άνω άρθρου προβλέπεται ότι η προθεσμία περίσκεψης πρέπει να παρέχει στα θύματα τη δυνατότητα να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων, ώστε να μπορούν να αποφασίσουν μετά λόγου γνώσεως, λαμβάνοντας υπόψη τους ενδεχόμενους κινδύνους, αν επιθυμούν ή όχι να

[21] Βλ., επίσης, άρθρο 11, παράγραφος 6, της οδηγίας 2011/36.

[22] Βλ., συναφώς, απόφαση του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) της 15ης Ιουνίου 2012 (αριθ. 339209), με την οποία το εν λόγω δικαστήριο δίνει έμφαση στην υποχρέωση των υπηρεσιών της αστυνομίας και της χωροφυλακής να ενημερώνουν τα πιθανά θύματα και αντλεί τις συνέπειες της παράλειψης ενημέρωσης.

[23] Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2004/81.

[24] Βλ., για παράδειγμα, άρθρο R-316-1 του γαλλικού Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (κώδικα εισόδου και διαμονής των αλλοδαπών και δικαιώματος ασύλου), κατά το οποίο «[ο]ι εν λόγω πληροφορίες παρέχονται σε γλώσσα την οποία ο αλλοδαπός κατανοεί και υπό συνθήκες εμπιστευτικότητας οι οποίες δημιουργούν εμπιστοσύνη και διασφαλίζουν την προστασία του» (JORF της 15ης Σεπτεμβρίου 2007, κείμενο αριθ. 17).

συνεργαστούν με τις αστυνομικές, διωκτικές ή δικαστικές αρχές [25]. Επομένως, προβλέποντας την προθεσμία περίσκεψης, ο νομοθέτης της Ένωσης λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη ευάλωτη θέση του θύματος και τον όλως ιδιάζοντα χαρακτήρα του αδικήματος, καθόσον, πέραν των στοιχείων που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, τα θύματα «τελούν συχνά σε κατάσταση όχι μόνο φυσικής υποδούλωσης αλλά και ψυχολογικού ελέγχου» [26].

69. Στο πνεύμα του συστήματος που θεσπίζεται ως άνω, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 απαιτεί από το οικείο κράτος μέλος, αφενός, να καλύπτει τις βασικές και ιδιαίτερες ανάγκες του θύματος παρέχοντας την περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης και, αφετέρου, να μην εκτελεί οποιοδήποτε μέτρο απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας, καθόσον επιτρέπεται στον ενδιαφερόμενο να παραμείνει προσωρινά στην επικράτεια του κράτους μέλους «εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών» [27]. Οι ως άνω απαιτήσεις συνδέονται μεταξύ τους δεδομένου ότι τα μέτρα συνδρομής και στήριξης δεν μπορούν να παρασχεθούν στους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν αναχωρήσει από την εθνική επικράτεια [28]. Πέραν των υπηρεσιών μετάφρασης και διερμηνείας και της νομικής αρωγής, το οικείο κράτος μέλος οφείλει να εγγυάται την αξιοπρέπεια και την ασφάλεια του θύματος, διασφαλίζοντας την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών του και, ειδικότερα, την παροχή ψυχολογικής βοήθειας ή ψυχοθεραπευτικής περίθαλψης, καθώς και έκτακτης ιατρικής περίθαλψης [29].

70. Απαγορεύοντας την εκτέλεση κάθε μέτρου απομάκρυνσης κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης και απαιτώντας την προσωρινή παραμονή του θύματος στην εθνική επικράτεια, ο νομοθέτης της Ένωσης σκοπεί, αφενός, την παγίωση της προσέγγισης που καθιστά δυνατή την προστασία των δικαιωμάτων του θύματος εμπορίας ανθρώπων, σκοπός ο οποίος μνημονεύεται σε πλείονα διεθνή κείμενα [30], και, αφετέρου, τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ποινικών διώξεων, καθότι οι αστυνομικές αρχές μπορούν να αναμένουν τη συμμετοχή του θύματος, εάν συναινεί, στην έρευνα και στις δικαστικές διαδικασίες, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση [31].

[25] Βλ., επίσης, αιτιολογικές σκέψεις 11 και 12 της οδηγίας 2004/81 καθώς και αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2011/36.

[26] Βλ. παρέμβαση Bruno Lasserre ενώπιον της «Franco-British-Irish Judicial Cooperation Committee» (γαλλο-βρετανο-ιρλανδικής επιτροπής δικαστικής συνεργασίας), της 21ης Ιουλίου 2019, με τίτλο «Le traitement contentieux de la vulnérabilité dans les affaires d'esclavage et de traite humaine», η οποία διατίθεται στο διαδίκτυο, στην ακόλουθη διεύθυνση: https://www.conseil-etat.fr/publications-colloques/discours-et-interventions/le-traitement-contentieux-de-la-vulnerabilite-dans-les-affaires-d-esclavage-et-de-traite-humaine-discours-de-bruno-lasserre-vice-president-du. Βλ., επίσης, νομολογιακό ορισμό του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 7ης Οκτωβρίου 2021, Zoletic κ.λπ. κατά Αζερμπαϊτζάν, CE:ECHR:2021:1007JUD002011612, § 155.

[27] Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/81, «[η] προθεσμία περίσκεψης δεν δημιουργεί δικαίωμα παραμονής βάσει της [εν λόγω] οδηγίας».

[28] Βλ. αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2011/36.

[29] Διευκρινίζεται ότι από την αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2011/36 προκύπτει ότι ένα πρόσωπο πρέπει να τύχει των εν λόγω μέτρων μόλις υπάρξουν βάσιμοι λόγοι για να πιστεύει κανείς ότι είναι ή υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων, τούτο δε ανεξάρτητα από την προθυμία του να προσέλθει ως μάρτυρας. Βλ., συναφώς, άρθρο 13, παράγραφος 1, της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων, η οποία υπογράφηκε στη Βαρσοβία στις 16 Μαΐου 2005 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2008 (ΦΕΚ 266/Α/2013, στο εξής: Σύμβαση για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων). Το πρόσωπο δεν τυγχάνει των εν λόγω μέτρων μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ταυτοποίησης ή τη λήξη της προθεσμίας περίσκεψης, εάν δεν θεωρείται επιλέξιμο για τη χορήγηση άδειας διαμονής ή αν δεν διαθέτει νόμιμη κατοικία στο εν λόγω κράτος μέλος ή αν έχει εγκαταλείψει το έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους.

[30] Βλ., μεταξύ άλλων, πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, που συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 15 Νοεμβρίου 2000 (*Recueil des Traités des Nations unies*, τόμος 2237, σ. 319), καθώς και Σύμβαση για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων.

[31] Πρβλ. Plouffe-Malette, K., *Protection des victimes de traite des êtres humains: approches internationales et européennes*, Bruylant, Βρυξέλλες, 2013.

71. Τέλος, με την παρέλευση της προθεσμίας περίσκεψης, ή νωρίτερα εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας, το οικείο κράτος μέλος μπορεί, βάσει των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 8 της οδηγίας 2004/81, να χορηγήσει στο θύμα τίτλο παραμονής διάρκειας τουλάχιστον έξι μηνών, με σκοπό τη συνεργασία του στην ποινική έρευνα ή την ένδικη διαδικασία.

72. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η μεταφορά του θύματος κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης δεν διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων τα οποία παρέχονται στο θύμα εμπορίας ανθρώπων βάσει της οδηγίας 2004/81, όσον αφορά τόσο την αποκατάσταση και την προστασία του όσο και τη συνεργασία του στην έρευνα ή την ένδικη διαδικασία.

73. Πρώτον, η προθεσμία περίσκεψης πρέπει να παρέχει στο θύμα τη δυνατότητα να συνέλθει, στις δε αρμόδιες εθνικές αρχές τη δυνατότητα να εκτιμήσουν το ευάλωτο της θέσης του, ώστε όχι μόνο να προσαρμόσουν την περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, αλλά και να προβούν σε εκτίμηση των κινδύνων πριν από την εκτέλεση οποιουδήποτε μέτρου απομάκρυνσης [32]. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ζητεί από τα κράτη μέλη να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην ειδική κατάσταση των θυμάτων εμπορίας πολιτών τρίτων χωρών κατά τη μεταφορά τους στη χώρα πρώτης άφιξης, καθότι οι διακινητές μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στα θύματα και τα θύματα να εκτεθούν στον κίνδυνο να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο εμπορίας [33]. Ομοίως, η ομάδα εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων (GRETA) θεωρεί ότι η εν λόγω εκτίμηση επιβάλλεται προκειμένου να αποτραπεί η επιστροφή του θύματος στο κράτος όπου υπέβαλε μεν για πρώτη φορά αίτηση διεθνούς προστασίας, πλην όμως μπορεί να αποτελέσει εκ νέου θύμα εμπορίας. Επομένως, κάθε απόφαση μεταφοράς θα πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα του κινδύνου δευτερογενούς θυματοποίησης στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα για την αναδοχή [34].

74. Φρονώ, όμως, ότι η εκτέλεση απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης φαίνεται να θέτει σε κίνδυνο την εν λόγω δυναμική, κατ' αρχάς διότι θα έχει ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση του θύματος από τα πρόσωπα και τις υπηρεσίες ειδικής υποστήριξης που το βοήθησαν [35], εν συνεχεία διότι θα έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή, ακόμη και τη διακοπή, της περίθαλψης που του παρέχεται δυνάμει του άρθρου 7 της οδηγίας 2004/81 και, τέλος, διότι ενδέχεται να απαιτεί τη θέση του ενδιαφερομένου υπό κράτηση [36].

75. Βεβαίως, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 31 και 32 του κανονισμού 604/2013, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία οφείλει να διαβιβάζει στο υπεύθυνο κράτος μέλος όλες τις πληροφορίες και τα δεδομένα που έχουν σημασία για την προάσπιση των δικαιωμάτων του αιτούντος διεθνή προστασία και μπορεί επίσης να ανακοινώνει τα άμεσα μέτρα

[32] Βλ., συναφώς, Note d'orientation sur le droit des victimes de la traite, et des personnes risquant d'être victimes de la traite, à une protection internationale της ομάδας εμπειρογνωμόνων για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων (GRETA), Ιούνιος 2020, που διατίθεται στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση: https://rm.coe.int/note-d-orientation-sur-les-droits-des-victimes-de-la-traite-et-des-per/16809ebf45.

[33] Βλ., συναφώς, ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025, της 14ης Απριλίου 2021 [COM(2021) 171 τελικό, σ. 18].

[34] Κατά την αιτιολογική σκέψη 62 της οδηγίας 2012/29, «[γ]ια να αντιμετωπίζονται τα θύματα εγκληματικών πράξεων με την κατάλληλη βοήθεια και για να λαμβάνουν την κατάλληλη υποστήριξη και προστασία, οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να εργάζονται με συντονισμένο τρόπο και να έχουν συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης – σε επίπεδο Ένωσης και σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο».

[35] Βλ., όσον αφορά τον σημαντικό ρόλο των υπηρεσιών ειδικής υποστήριξης των θυμάτων σοβαρής μορφής εγκληματικότητας σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι ή κάτοικοι, αιτιολογική σκέψη 38 της οδηγίας 2012/29.

[36] Βλ. άρθρο 28 του κανονισμού 604/2013.

που πρέπει να ληφθούν για την κάλυψη των ειδικών αναγκών του εν λόγω προσώπου, περιλαμβανομένης της άμεσης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Επίσης, σε τέτοια περίπτωση, ο συγκεκριμένος αιτών την παροχή διεθνούς προστασίας θα μπορούσε να επωφεληθεί των ειδικών διατάξεων που η οδηγία 2012/29 προβλέπει για τα θύματα τα οποία διαμένουν σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου της τέλεσης της αξιόποινης πράξης. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική σκέψη 51 της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζεται ότι το κράτος μέλος κατοικίας του θύματος θα πρέπει να παρέχει την αναγκαία βοήθεια, υποστήριξη και προστασία για την αποκατάσταση του θύματος[37]. Επιπλέον, ο νομοθέτης της Ένωσης απαιτεί από το εν λόγω κράτος μέλος να ενημερώνει τα θύματα για ειδικά μέτρα, διαδικασίες ή ρυθμίσεις «που υπάρχουν στη διάθεσή τους» για την προστασία των συμφερόντων τους στο κράτος μέλος στο οποίο γίνεται η πρώτη επαφή με την αρμόδια αρχή, εξυπακουομένου ότι η έκταση και ο βαθμός λεπτομέρειας των πληροφοριών μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες και το είδος ή τη φύση του εγκλήματος[38]. Στην περίπτωση που αδυνατεί να υποβάλει καταγγελία στο κράτος μέλος στο οποίο τελέστηκε η αξιόποινη πράξη, το θύμα πρέπει να μπορεί να υποβάλει καταγγελία στις αρμόδιες αρχές του κράτους κατοικίας του, οι οποίες οφείλουν, επιπλέον, να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα όσον αφορά την οργάνωση της διαδικασίας και, ειδικότερα, κατά τη λήψη της κατάθεσης ή την ακρόαση του θύματος[39].

76. Πάντως, παρά την πρόδηλη σημασία των προμνησθεισών διατάξεων, δεν είμαι πεπεισμένος ότι επαρκούν για τη συνεχή και στοχευμένη κάλυψη των ειδικών αναγκών των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων[40]. Ειδικότερα, η μεταφορά σε άλλο κράτος μέλος συνεπάγεται την εγκατάσταση του θύματος σε νέα δομή υποδοχής η οποία δεν διαθέτει κατ' ανάγκην ή αμέσως επαρκείς πόρους για να ανταποκριθεί στις ειδικές ανάγκες του. Συνεπάγεται, επίσης, ότι το θύμα πρέπει να κινήσει νέες διαδικασίες ενώπιον άλλων αρχών. Δεν χωρεί, όμως, αμφιβολία ότι η κατάσταση αυτή, ιδίως δε η επανάληψη των μαρτυρικών καταθέσεων, ενέχει τον κίνδυνο επιδείνωσης της ευάλωτης θέσης του.

77. Δεύτερον, η προθεσμία περίσκεψης πρέπει να παρέχει στις αρμόδιες εθνικές αρχές τη δυνατότητα να αναπτύξουν σχέση εμπιστοσύνης με το θύμα ούτως ώστε αυτό, παρακινούμενο από την προοπτική απόκτησης τίτλου παραμονής, να συνεργαστεί στην ποινική έρευνα και/ή την ένδικη διαδικασία. Αμφιβάλλω, όμως, για τη δυνατότητα επίτευξης του εν λόγω στόχου αν, παράλληλα με τη διαδικασία έκδοσης του τίτλου παραμονής, ο οικείος υπήκοος τρίτης χώρας ενημερωθεί για την επικείμενη εκτέλεση απόφασης μεταφοράς του.

78. Τρίτον, η προθεσμία περίσκεψης είναι ουσιώδης προκειμένου οι αρμόδιες εθνικές αρχές να μπορέσουν να συλλέξουν αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά το υποστατό και τη φύση (για παράδειγμα, εθνική ή διεθνική) του αδικήματος με σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης. Κατά το εν λόγω διάστημα, και –όπως επισημαίνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81– «εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών», η εκτέλεση απόφασης μεταφοράς θα μπορούσε να θίξει την αποτελεσματικότητα της ποινικής έρευνας σε βαθμό αντίθετο προς τα συμφέροντα του θύματος και των ενδιαφερόμενων κρατών μελών.

[37] Η αιτιολογική σκέψη 51 της οδηγίας 2012/29 έχει ως εξής: «[ε]φόσον το θύμα έχει εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους μέλους τέλεσης της αξιόποινης πράξης, το εν λόγω κράτος μέλος δεν θα πρέπει να υποχρεούται πλέον να παρέχει συνδρομή, υποστήριξη και προστασία, εκτός αν αφορά άμεσα ποινική διαδικασία την οποία διεξάγει όσον αφορά την εν λόγω αξιόποινη πράξη, όπως ειδικά μέτρα προστασίας κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας. Το κράτος μέλος κατοικίας του θύματος θα πρέπει να παρέχει την αναγκαία βοήθεια, υποστήριξη και προστασία για την αποκατάσταση του θύματος».

[38] Βλ. άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2012/29.

[39] Βλ. άρθρο 17 της οδηγίας 2012/29.

[40] Όπως υπογραμμίζει η Ολλανδική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις της, ο κανονισμός 604/2013 δεν περιέχει καμία παραπομπή στην οδηγία 2004/81. Ο εν λόγω κανονισμός μνημονεύει την κατάσταση των αιτούντων διεθνή προστασία, θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, μόνο στο πλαίσιο της αξιολόγησης του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, στο άρθρο του 6, παράγραφος 3, στοιχείο γ'.

79. Συναφώς, στην αιτιολογική σκέψη 1 της οδηγίας 2011/36 υπενθυμίζεται ότι «[η] εμπορία ανθρώπων συνιστά σοβαρό έγκλημα […] καθώς και κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και απαγορεύεται ρητά από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [41]. Στην αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2004/81, ο νομοθέτης της Ένωσης υπενθυμίζει τις συστάσεις που διατύπωσε προς τα κράτη μέλη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδό του στο Τάμπερε (Φινλανδία), να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους στη διερεύνηση και την εξάρθρωση των εγκληματικών κυκλωμάτων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα το σεβασμό των δικαιωμάτων των θυμάτων.

80. Οι προμνησθείσες διατάξεις αντικατοπτρίζονται ειδικότερα στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου [42]. Συγκεκριμένα, η εν λόγω νομολογία επιβάλλει στα κράτη μέλη υποχρεώσεις προς ενέργεια, που απορρέουν από το άρθρο 4 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών [43], οι οποίες έχουν εφαρμογή μόλις οι αρμόδιες εθνικές αρχές λαμβάνουν γνώση περιστάσεων που προκαλούν εύλογες υπόνοιες ότι το πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων. Τα συμβαλλόμενα κράτη της εν λόγω Σύμβασης υπέχουν, στην περίπτωση αυτή, διαδικαστική υποχρέωση διερεύνησης περιπτώσεων ενδεχόμενης εμπορίας ανθρώπων, η έρευνα πρέπει να είναι ουσιαστική, οι δε αρχές οφείλουν να λάβουν τα εύλογα μέτρα που έχουν στη διάθεσή τους για να εξασφαλίσουν αποδεικτικά στοιχεία και να διαλευκάνουν την υπόθεση.

81. Στο πλαίσιο αυτό, η μαρτυρία του θύματος μπορεί να έχει καθοριστική σημασία, ιδίως για την κίνηση έρευνας ή ένδικης διαδικασίας. Υπενθυμίζεται ότι η εμπορία ανθρώπων δεν έχει κατ' ανάγκη διεθνικό χαρακτήρα και ότι μπορεί να υφίσταται σε αμιγώς εθνικό επίπεδο. Δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/36, τα κράτη μέλη διαθέτουν, κατ' αρχήν, εδαφική δικαιοδοσία για την καταστολή των αδικημάτων που διαπράττονται στο έδαφός τους ή από υπήκοό τους [44]. Σε τέτοια περίπτωση, η μεταφορά σε άλλο κράτος μέλος του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας, προτού ακόμη δηλώσει αν επιθυμεί να συνεργαστεί στην ποινική έρευνα, θα έχει ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση του θύματος από το κράτος μέλος που έχει δικαιοδοσία για την άσκηση δίωξης κατά των δραστών του αδικήματος το οποίο τελέστηκε εις βάρος του, μολονότι το θύμα θα πρέπει, αντιθέτως, να βρίσκεται στη συγκεκριμένη επικράτεια ώστε να συμμετάσχει στον μέγιστο αναγκαίο βαθμό στην προάσπιση των συμφερόντων του και στην εν εξελίξει ποινική έρευνα.

82. Βεβαίως, σε περίπτωση αδικήματος διεθνικού χαρακτήρα, ο νομοθέτης της Ένωσης τείνει να διευκολύνει τον συντονισμό των ερευνών και των διώξεων παροτρύνοντας τη στενή συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, έτσι ώστε η μεταφορά του θύματος να μη συνιστά σημαντικό εμπόδιο στην άσκηση δίωξης κατά των δραστών του αδικήματος [45]. Κατά τη γνώμη μου, όμως, οι εν λόγω μηχανισμοί δεν έχουν κατ' ανάγκην εφαρμογή στο πολύ πρώιμο στάδιο στο οποίο εντάσσεται η προθεσμία περίσκεψης που παρέχεται στο θύμα. Έχουν εφαρμογή μεταγενέστερα, όταν οι αρχές επιβολής του νόμου έχουν κινήσει έρευνα ή ασκήσει δίωξη κατά των δραστών του αδικήματος.

41 Επιπλέον, στην ίδια αιτιολογική σκέψη, ο νομοθέτης της Ένωσης επισημαίνει ότι «[η] πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί προτεραιότητα για την Ένωση και τα κράτη μέλη» και, στην αιτιολογική σκέψη 7 της ίδιας οδηγίας, διευκρινίζει ότι σκοπός της οδηγίας 2011/36 είναι η πιο σθεναρή πρόληψη, η δίωξη και η προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν κάθε μορφή εμπορίας ανθρώπων με τα πλέον αποτελεσματικά μέτρα.

42 Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του ΕΔΔΑ της 25ης Ιουνίου 2020, S.M. κατά Κροατίας, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114, § 306.

43 Υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.

44 Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να θεμελιώσουν περαιτέρω δικαιοδοσία υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/36.

45 Βλ. αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2011/36. Συναφώς, παραπέμπω στην ενισχυμένη συνεργασία με την Ευρωπόλ και τη Eurojust, τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας και την εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ 2009, L 328, σ. 42).

83. Από το σύνολο των ως άνω στοιχείων συνάγεται ότι, μόλις το κράτος μέλος κρίνει ότι υπήκοος τρίτης χώρας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/81, διότι τον προσδιόρισε ως θύμα εμπορίας ανθρώπων ή εκτιμά ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για να θεωρηθεί θύμα του εν λόγω αδικήματος, δεν επιτρέπεται να εκτελέσει καμία απόφαση μεταφοράς του εν λόγω προσώπου κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης η οποία παρασχέθηκε σε αυτό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

84. Κατά τη σύσταση της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, «[κ]ατά το διάστημα αυτό, τα θύματα και τα ενδεχόμενα θύματα δεν πρέπει να μετακινούνται από την επικράτεια του συμβαλλόμενου κράτους» [46].

85. Ως εκ τούτου, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους εκτέλεση, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, απόφασης μεταφοράς του υπηκόου τρίτης χώρας, θύματος εμπορίας ανθρώπων, προς το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτησή του διεθνούς προστασίας, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013.

β) Επί της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει το κράτος μέλος όσον αφορά την έκδοση απόφασης μεταφοράς ή τη λήψη προπαρασκευαστικών μέτρων για την εκτέλεση της απόφασης μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης

86. Η συλλογιστική είναι διαφορετική όσον αφορά τη δυνατότητα του κράτους μέλους να εκδώσει απόφαση μεταφοράς ή να λάβει προπαρασκευαστικά μέτρα για την πραγματοποίηση της εν λόγω μεταφοράς κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης. Συγκεκριμένα, το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 απαγορεύει μόνον την εκτέλεση μέτρου απομάκρυνσης. Λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας που προτείνω να δοθεί στην εν λόγω έννοια, απαγορεύεται μόνον η εκτέλεση απόφασης μεταφοράς, το δε κράτος μέλος διαθέτει διακριτική ευχέρεια για την έκδοση τέτοιας απόφασης ή προπαρασκευαστικών πράξεων της εν λόγω μεταφοράς. Πάντως, ανεξαρτήτως της ελευθερίας που διαθέτει το κράτος μέλος, τα εν λόγω μέτρα δεν πρέπει να αναιρούν την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 6 της οδηγίας 2004/81.

87. Συναφώς, επιβάλλονται δύο επισημάνσεις.

88. Κατά πρώτον, υπενθυμίζεται ότι η προθεσμία περίσκεψης πρέπει να παρέχει στις αρμόδιες εθνικές αρχές τη δυνατότητα να αναπτύξουν σχέση εμπιστοσύνης με το θύμα εμπορίας ανθρώπων και να ενθαρρύνει το θύμα να συνεργαστεί στην ποινική έρευνα παρέχοντάς του την προοπτική απόκτησης τίτλου παραμονής εντός του κράτους μέλους. Επιπλέον, κατά το εν λόγω διάστημα, το κράτος μέλος οφείλει να παρέχει στο θύμα τα μέτρα συνδρομής και προστασίας που επιβάλλει η ευάλωτη θέση του. Κατά τη γνώμη μου, όμως, οι σκοποί αυτοί μπορεί να διακυβευτούν αν το θύμα ενημερωθεί, συγχρόνως, για τη λήψη προπαρασκευαστικών μέτρων για την εκτέλεση απόφασης μεταφοράς, ιδίως εάν τα εν λόγω μέτρα συνίστανται στη θέση του υπό κράτηση εν όψει της μεταφοράς του.

[46] Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σχόλιο στο κείμενο «Principes et directives concernant les droits de l'homme et la traite des êtres humains: recommandations», σημείο 8.6, σ. 153, που διατίθεται στο διαδίκτυο, στην ακόλουθη διεύθυνση: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/Commentary_Human_Trafficking_fr.pdf.

89. Κατά δεύτερον, πέραν της έκδοσης απόφασης μεταφοράς ή της λήψης οποιουδήποτε άλλου προπαρασκευαστικού μέτρου για την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης, φρονώ ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές προβαίνουν κατ' ανάγκην σε διευθετήσεις, λαμβανομένων υπόψη των αυστηρών προθεσμιών εντός των οποίων πρέπει να ενεργήσουν κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013. Υπενθυμίζεται ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές διαθέτουν εξαιρετικά περιορισμένη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τις προθεσμίες εντός των οποίων μπορούν να λάβουν τέτοια μέτρα, άλλως η ευθύνη εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας μεταβιβάζεται στο κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα. Συγκεκριμένα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 21, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα διαθέτει κατά το μέγιστο προθεσμία *τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας* για την υποβολή αιτήματος αναδοχής. Εάν το αίτημα γίνει δεκτό, διαθέτει εν συνεχεία προθεσμία *έξι μηνών για να προβεί στη μεταφορά του αιτούντος διεθνή προστασία*, κατά το άρθρο 29, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού. Σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η εν λόγω προθεσμία δεν μπορεί να παραταθεί [47]. Οι προθεσμίες αυτές είναι επιτακτικές.

90. Επομένως, η σκοπιμότητα και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, οι όροι διασύνδεσης της διαδικασίας έκδοσης τίτλου παραμονής και της διαδικασίας μεταφοράς εξαρτώνται από πλείονες μεταβλητές και, ειδικότερα, από τις προθεσμίες που εφαρμόζονται σε καθεμία από τις εν λόγω διαδικασίες (υπενθυμίζεται ότι η διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης καθορίζεται βάσει του εθνικού δικαίου), καθώς και από τις προθέσεις και τη συμπεριφορά του θύματος κατά τη διάρκεια ή με την παρέλευση της προθεσμίας περίσκεψης.

91. Συγκεκριμένα, στην προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2004/81 περίπτωση, κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας επανασυνδέει, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, ενεργώς, εκουσίως και ιδία πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες του αδικήματος, η διοικητική αρχή μπορεί να εκδώσει εις βάρος του απόφαση μεταφοράς συγχρόνως ή αμέσως μόλις οι αστυνομικές αρχές και οι αρχές επιβολής του νόμου θέσουν τέλος στην προθεσμία περίσκεψης, βάσει του εν λόγω άρθρου.

92. Αντιθέτως, στην περίπτωση κατά την οποία το θύμα δηλώνει εξαρχής την πρόθεσή του να συνεργαστεί στην ποινική έρευνα, η σκοπιμότητα της μεταφοράς θα εξαρτάται από τη χορήγηση τίτλου παραμονής στο εν λόγω πρόσωπο. Στην περίπτωση που χορηγηθεί στο θύμα τίτλος παραμονής, η μεταφορά δεν μπορεί να εκτελεστεί εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στον κανονισμό 604/2013. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2004/81, ο τίτλος παραμονής ισχύει για περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών, μετά το πέρας της οποίας το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται της υποχρέωσης αναδοχής του αιτούντος εάν η μεταφορά δεν έχει πραγματοποιηθεί [48].

93. Υπενθυμίζεται, τέλος, ότι το οικείο κράτος μέλος μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχει η ρήτρα διακριτικής ευχέρειας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 604/2013. Η εφαρμογή της εν λόγω ρήτρας δεν υπόκειται σε καμία ειδική προϋπόθεση, απόκειται δε, κατ' αρχήν, σε κάθε κράτος μέλος να καθορίσει τις περιστάσεις υπό τις οποίες προτίθεται να κάνει χρήση της εν λόγω δυνατότητας και να δεχθεί να εξετάσει το ίδιο αίτηση διεθνούς προστασίας για την οποία δεν είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων του προμνησθέντος κανονισμού [49].

[47] Κατά το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού 604/2013, η εν λόγω προθεσμία μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος, εάν η μεταφορά δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω φυλάκισης του ενδιαφερομένου, ή σε 18 μήνες, αν ο ενδιαφερόμενος διαφεύγει.

[48] Βλ. άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού 604/2013.

[49] Βλ. απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2019, M.A. κ.λπ. (C-661/17, EU:C:2019:53, σκέψεις 59 και 60 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

94. Εξυπακούεται ότι τέτοια διασύνδεση των διαδικασιών απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι υπεύθυνες για τη διαδικασία έκδοσης του τίτλου παραμονής και εκείνων που είναι υπεύθυνες για τις διαδικασίες του Δουβλίνου.

95. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 δεν αντιτίθεται στην έκδοση απόφασης μεταφοράς ή στην προετοιμασία της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, εφόσον τα εν λόγω μέτρα δεν αναιρούν την πρακτική αποτελεσματικότητα της προθεσμίας περίσκεψης.

Γ. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, που αφορά τον υπολογισμό της προθεσμίας περίσκεψης

96. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, ελλείψει μέτρου μεταφοράς στην εθνική έννομη τάξη, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 έχει την έννοια ότι η προθεσμία περίσκεψης που προβλέπεται σε αυτό εκκινεί αυτοδικαίως από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνει τις εθνικές αρχές ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων (πρώτο σκέλος) και λήγει μόλις ο εν λόγω υπήκοος υποβάλει μήνυση για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ή, αντιθέτως, ενημερώνει τις εν λόγω αρχές ότι παραιτείται από το σχετικό δικαίωμα (δεύτερο σκέλος).

97. Μολονότι, με τις παρατηρήσεις τους, οι μετέχοντες στη διαδικασία φαίνεται να διαφωνούν όσον αφορά τους λεπτομερείς όρους της μεταφοράς του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 στην ολλανδική έννομη τάξη [50], το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η εν λόγω διάταξη δεν έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και επιθυμεί να προβεί σε άμεση εφαρμογή της. Ως εκ τούτου, το αίτημα ερμηνείας αφορά τον τρόπο υπολογισμού της προθεσμίας περίσκεψης και, ειδικότερα, τον τρόπο προσδιορισμού της ημερομηνίας έναρξης της εν λόγω προθεσμίας (dies a quo) και της ημερομηνίας λήξης αυτής (dies ad quem).

1. Η ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας περίσκεψης

98. Με το πρώτο σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η προθεσμία περίσκεψης μπορεί να εκκινεί από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνει τις αρμόδιες εθνικές αρχές ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων.

99. Επισημαίνω ότι στην οδηγία 2004/81 δεν καθορίζεται ούτε το σημείο έναρξης της προθεσμίας περίσκεψης ούτε η διάρκειά της. Μολονότι, στο πλαίσιο της πρότασής της, η Επιτροπή προέβλεπε προθεσμία περίσκεψης τριάντα ημερών, κατά το πρότυπο της διάρκειας της προθεσμίας που

[50] Όπως προκύπτει από την έκθεση του εθνικού νομικού πλαισίου, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών δεν καθόρισε τη διάρκεια και το χρονικό σημείο έναρξης της προθεσμίας περίσκεψης με τον νόμο περί αλλοδαπών, αλλά μόνο με την εγκύκλιο περί αλλοδαπών.

προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων [51], ο νομοθέτης της Ένωσης κατέλειπε, εντούτοις, τη λήψη των σχετικών μέτρων στη διακριτική ευχέρεια κάθε κράτους μέλους [52].

100. Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν το σημείο έναρξης της προθεσμίας περίσκεψης μπορεί να αντιστοιχεί στο χρονικό σημείο κατά το οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας *ενημερώνει* τις αρμόδιες εθνικές αρχές ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων [53]. Λαμβανομένης υπόψη της διατύπωσης του προδικαστικού ερωτήματος, φρονώ ότι η συγκεκριμένη περίπτωση διαφέρει από εκείνη στην οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας υποβάλλει μήνυση ή καταθέτει ως μάρτυρας κατά προσώπου το οποίο κατηγορεί για συμμετοχή στο αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων [54].

101. Εάν, όμως, η προθεσμία περίσκεψης εκκινούσε από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας απλώς υποστηρίζει ενώπιον των αρμοδίων εθνικών αρχών ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, χωρίς αυτές να διαθέτουν ενδείξεις όσον αφορά το υποστατό ή τη φύση του αδικήματος, φρονώ ότι τέτοια ρύθμιση δεν θα ήταν συμβατή με το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/81. Υπενθυμίζεται, συγκεκριμένα, ότι η διαδικασία έκδοσης του τίτλου παραμονής, στην οποία εντάσσεται η προθεσμία περίσκεψης, πρέπει να κινείται μόνον εφόσον οι ανωτέρω αρχές έχουν προσδιορίσει τον υπήκοο τρίτης χώρας ως θύμα εμπορίας ανθρώπων ή εφόσον υπάρχουν, βάσει του συνόλου των πληροφοριών και των σχετικών περιστάσεων της υπόθεσης, βάσιμοι λόγοι για να πιστεύει κανείς ότι το εν λόγω πρόσωπο είναι θύμα του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων.

102. Ως εκ τούτου, λαμβανομένων υπόψη των ως άνω στοιχείων, θεωρώ ότι, σε περίπτωση κατά την οποία υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνει τις αρμόδιες εθνικές αρχές ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, η προθεσμία περίσκεψης μπορεί να εκκινεί από το χρονικό σημείο κατά το οποίο οι εν λόγω αρχές κρίνουν ότι, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των πληροφοριών που διαθέτουν, υφίστανται βάσιμοι λόγοι για να πιστεύεται ότι το εν λόγω πρόσωπο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/81 και ενημερώνουν, κατά συνέπεια, τον υπήκοο τρίτης χώρας για τις δυνατότητες που διαθέτει βάσει της εν λόγω οδηγίας, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχουν δυνάμει του άρθρου 5 της ίδιας οδηγίας.

[51] Η Σύμβαση για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 3 Μαΐου 2005 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2008. Το άρθρο της 13, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής: «[κ]άθε συμβαλλόμενο μέρος προβλέπει στην εθνική του νομοθεσία μια περίοδο αποκατάστασης και περίσκεψης τουλάχιστον 30 ημερών, όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται ότι το εν λόγω άτομο είναι θύμα. Η περίοδος αυτή πρέπει να είναι επαρκής ώστε το συγκεκριμένο άτομο να συνέλθει και να ξεφύγει από την επιρροή των δραστών της εμπορίας και/ή να αποφασίζει συνειδητά σχετικά με τη συνεργασία του με τις αρμόδιες αρχές. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου δεν είναι δυνατό να εκτελεστεί εναντίον του/της οποιοδήποτε μέτρο απέλασης. Η εν λόγω διάταξη ισχύει με την επιφύλαξη των πράξεων που διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές σε όλα τα στάδια των σχετικών εθνικών διαδικασιών, και ιδίως κατά την έρευνα και τη δίωξη των σχετικών αδικημάτων. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου τα συμβαλλόμενα μέρη παρέχουν το δικαίωμα στα ανωτέρω άτομα να παραμένουν εντός της επικράτειάς τους». Βλ, επίσης, Rapport explicatif de la Convention du Conseil de l'Europe sur la lutte contre la traite des êtres humains, σημείο 177, η οποία διατίθεται στο διαδίκτυο, στην ακόλουθη διεύθυνση: https://rm.coe.int/16800d388d.

[52] Από την πλευρά της, η ομάδα εμπειρογνωμόνων για την εμπορία ανθρώπων, που συστάθηκε με την απόφαση 2003/209/ΕΚ της Επιτροπής, της 25ης Μαρτίου 2003, για τη σύσταση συμβουλευτικής ομάδας υπό την επωνυμία «Ομάδα εμπειρογνωμόνων για την εμπορία ανθρώπων» (ΕΕ 2003, L 79, σ. 25), συνιστά, με τη γνωμοδότηση της 16ης Απριλίου 2004, προθεσμία διάρκειας τουλάχιστον τριών μηνών. Στη Γαλλία, το άρθρο R316-1 του Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (κώδικα εισόδου και διαμονής των αλλοδαπών και δικαιώματος ασύλου) (JORF της 15ης Σεπτεμβρίου 2007, κείμενο αριθ. 17) καθορίζει τη διάρκεια της εν λόγω προθεσμίας σε 30 ημέρες.

[53] Λαμβανομένης υπόψη της διατύπωσης του αιτούντος δικαστηρίου, διακρίνω τη συγκεκριμένη περίπτωση από εκείνη στην οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας καταγγέλλει το εν λόγω αδίκημα, υποβάλλοντας μήνυση ενώπιον των αρμόδιων αρχών.

[54] Επιπλέον, φρονώ ότι η εν λόγω περίπτωση διαφέρει επίσης από εκείνη που προβλέπεται στην εγκύκλιο περί αλλοδαπών. Συγκεκριμένα, από τις διατάξεις της εν λόγω εγκυκλίου προκύπτει ότι η αστυνομία ή ο διοικητής της χωροφυλακής παρέχουν στο ενδεχόμενο θύμα την προθεσμία περίσκεψης εφόσον υπάρχει «έστω και η παραμικρή ένδειξη ότι συντρέχει περίπτωση εμπορίας ανθρώπων» και/ή κατόπιν παρέμβασης της επιθεώρησης κοινωνικών υποθέσεων και εργασίας.

2. Η ημερομηνία λήξης της προθεσμίας περίσκεψης

103. Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης μπορεί να λήξει, αυτοδικαίως, μόλις ο υπήκοος τρίτης χώρας υποβάλει μήνυση για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ή, αντιθέτως, μόλις ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές ότι παραιτείται από το δικαίωμα υποβολής τέτοιας μήνυσης.

104. Εν αντιθέσει προς το σημείο έναρξης της προθεσμίας περίσκεψης, το οποίο απόκειται στη διακριτική ευχέρεια κάθε κράτους μέλους, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2004/81, ο νομοθέτης της Ένωσης προβλέπει στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της ίδιας οδηγίας τις περιπτώσεις στις οποίες το κράτος μέλος μπορεί, πέραν του χρονικού σημείου λήξης της προθεσμίας περίσκεψης, να θέσει οποτεδήποτε τέλος στην εν λόγω προθεσμία. Πρόκειται, πρώτον, για την περίπτωση στην οποία διαπιστώνεται ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας επανασυνέδεσε «ενεργώς, εκουσίως και ιδία πρωτοβουλία» τις σχέσεις του με τους δράστες του αδικήματος και, δεύτερον, για την περίπτωση στην οποία συντρέχουν λόγοι σχετικοί με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας.

105. Επομένως, οι περιπτώσεις στις οποίες το κράτος μέλος μπορεί να θέσει τέλος, αυτοδικαίως, στο ευεργέτημα της προθεσμίας περίσκεψης που παρασχέθηκε στον υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 περιορίζονται σε ιδιαίτερης σοβαρότητας καταστάσεις στις οποίες το κράτος μέλος, λαμβανομένων υπόψη της φύσης των σχέσεων που διατηρεί ο ενδιαφερόμενος με τους δράστες του αδικήματος και της απειλής που μπορεί να συνιστά για τα συμφέροντά του, μπορεί να αποφασίσει να μην δώσει συνέχεια στη διαδικασία έκδοσης τίτλου παραμονής.

106. Στο μέτρο που το άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2004/81 έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζει το ευεργέτημα της προθεσμίας περίσκεψης που παρέχεται στον υπήκοο τρίτης χώρας, θύμα εμπορίας ανθρώπων, φρονώ ότι πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Παρατηρώ, όμως, ότι καμία από τις περιστάσεις που μνημόνευσε το αιτούν δικαστήριο δεν σχετίζεται με κάποια από τις περιστάσεις τις οποίες ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε στο επίμαχο άρθρο. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι καμία από τις εν λόγω περιστάσεις δεν μπορεί να παράσχει στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να θέσει τέλος, αυτοδικαίως, στην προθεσμία περίσκεψης.

107. Ως εκ τούτου, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι, σε περίπτωση κατά την οποία η προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης δεν έχει λήξει, το κράτος μέλος δεν δύναται να θέσει τέλος, αυτοδικαίως, στην εν λόγω προθεσμία, πλην των περιπτώσεων που προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της ίδιας οδηγίας.

108. Επιθυμώ να διατυπώσω δύο συμπληρωματικές παρατηρήσεις.

109. Όσον αφορά, πρώτον, την περίπτωση που μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο, κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας υποβάλλει μήνυση κατά των δραστών του αδικήματος, είναι αληθές ότι τέτοια πρωτοβουλία καταδεικνύει τη σαφή βούληση του θύματος να συνεργαστεί. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να θεωρηθεί ότι η προθεσμία περίσκεψης είχε πρακτική αποτελεσματικότητα. Από την ερμηνεία του άρθρου 8 της οδηγίας 2004/81 προκύπτει, όμως, ότι το γεγονός αυτό δεν αρκεί κατ' ανάγκην για την έκδοση τίτλου παραμονής. Συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας, ο τίτλος παραμονής εκδίδεται μόνο στο μέτρο που, αφενός, ο ενδιαφερόμενος δεν έχει απλώς επιδείξει σαφή βούληση

συνεργασίας, αλλά έχει επίσης διακόψει κάθε σχέση με τους εικαζόμενους δράστες του αδικήματος και, αφετέρου, οι αρμόδιες εθνικές αρχές κρίνουν σκόπιμο να παρατείνουν την παραμονή του ενδιαφερομένου στην εθνική επικράτεια προς διευκόλυνση της έρευνας ή της δικαστικής διαδικασίας. Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, η εν λόγω διακριτική ευχέρεια ασκείται «[μ]ετά την πάροδο της προθεσμίας περίσκεψης, ή νωρίτερα εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι ο σχετικός υπήκοος τρίτης χώρας [έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας]».

110. Από κανένα στοιχείο δεν συνάγεται, όμως, ότι το κράτος μέλος θα μπορούσε, αυτοδικαίως, να θέσει τέλος στην προθεσμία περίσκεψης μόλις το θύμα επιδείξει βούληση συνεργασίας. Δεν είμαι, επομένως, πεπεισμένος ότι η υποβολή μήνυσης κατά των δραστών του αδικήματος αρκεί, αφ' εαυτής, για να τεθεί τέλος στην προθεσμία περίσκεψης, η οποία πρέπει επίσης, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, να παρέχει στο θύμα τη δυνατότητα να συνέλθει και να ξεφύγει από την επιρροή των δραστών του αδικήματος [55].

111. Όσον αφορά, δεύτερον, την αντίθετη περίπτωση που μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο, στην οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας γνωστοποιεί, πριν από τη λήξη της προθεσμίας περίσκεψης, τη βούληση να μην υποβάλει μήνυση κατά των εικαζόμενων δραστών του αδικήματος, θα μπορούσε όντως να γίνει δεκτό ότι ο ενδιαφερόμενος έλαβε απόφαση όσον αφορά τη συνεργασία του και ότι, ως εκ τούτου, η προθεσμία περίσκεψης παρήγαγε τα αποτελέσματά της. Κατά τη γνώμη μου, όμως, τέτοιος κανόνας δεν διασφαλίζει την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων εάν δεν συνοδεύεται από μέτρα ιδιαίτερης επιμέλειας. Συγκεκριμένα, το κράτος μέλος θα πρέπει να διασφαλίζει, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81, ότι το θύμα έλαβε «απόφαση [μετά λόγου γνώσεως]» η οποία είναι αποτέλεσμα της ελεύθερης και ενημερωμένης βούλησης του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας και όχι πράξεων εκφοβισμού ή αντιποίνων των οποίων θα μπορούσε να αποτελέσει εκ νέου αντικείμενο. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζω ότι το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων χαρακτηρίζεται, πέραν από την εκμετάλλευση του θύματος, από τον οικονομικό και ψυχολογικό έλεγχο που ασκεί ο δράστης του αδικήματος επί του θύματος, μέσω της άσκησης σωματικής και ψυχολογικής βίας. Επομένως, με γνώμονα την πρακτική αποτελεσματικότητα της προθεσμίας περίσκεψης, είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται ότι η εν λόγω προθεσμία δεν συντομεύεται αδικαιολογήτως, με αποτέλεσμα να μην παρέχεται στο θύμα ο χρόνος για να συνέλθει ή να ξεφύγει από την επιρροή των δραστών του αδικήματος [56].

V. Πρόταση

112. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης, Κάτω Χώρες) ως εξής:

1) Η έννοια του «μέτρου απομάκρυνσης» κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, καταλαμβάνει τα μέτρα βάσει των οποίων υπήκοος τρίτης χώρας, θύμα εμπορίας ανθρώπων, υποχρεούται να εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται, ως συνέπεια της εκτέλεσης απόφασης μεταφοράς εκδοθείσας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των

[55] Βλ., επίσης, αιτιολογικές σκέψεις 11 και 12 της οδηγίας 2004/81 καθώς και αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2011/36.

[56] Βλ., επίσης, αιτιολογικές σκέψεις 11 και 12 της οδηγίας 2004/81 καθώς και αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2011/36.

κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα.

2) Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/81 αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους εκτέλεση, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, απόφασης μεταφοράς του υπηκόου τρίτης χώρας, θύματος εμπορίας ανθρώπων, προς το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτησή του διεθνούς προστασίας, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 604/2013.

   Αντιθέτως, η εν λόγω διάταξη δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους έκδοση απόφασης μεταφοράς ή στη λήψη προπαρασκευαστικού μέτρου για την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης, εφόσον τα εν λόγω μέτρα δεν αναιρούν την πρακτική αποτελεσματικότητα της προθεσμίας περίσκεψης.

3) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνει τις αρμόδιες εθνικές αρχές ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, η προθεσμία περίσκεψης μπορεί να εκκινεί από το χρονικό σημείο κατά το οποίο οι εν λόγω αρχές κρίνουν ότι, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των πληροφοριών που διαθέτουν, υφίστανται βάσιμοι λόγοι για να πιστεύεται ότι το εν λόγω πρόσωπο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας και ενημερώνουν, κατά συνέπεια, τον υπήκοο τρίτης χώρας για τις δυνατότητες που διαθέτει βάσει της ίδιας οδηγίας, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το άρθρο 5 αυτής.

4) Σε περίπτωση κατά την οποία η προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/81 προθεσμία περίσκεψης δεν έχει λήξει, το κράτος μέλος δεν δύναται να θέσει τέλος, αυτοδικαίως, στην εν λόγω προθεσμία, πλην των περιπτώσεων που προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της ίδιας οδηγίας.